Nr. 33 1938 m. gruodžio 17 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

TAU, TĖVYNE!

Tau, tėvyne, čia šiuos posmus
Aš skiriu,
Nes tave labiau už viską
Aš myliu.

O tėvyne! Aš dėkingas
Tau už tai,
Kad mane žemelėj savo
Auginai.

Nors kažin kur ir auksinė
Būt šalis,
Bet tave labiau mylėčiau
Aš už vis.

Ar padangėj šviečia saulė,
Ar audra,
Mano žemė, tėviškėlė,
Man šventa.

Aš skiriu, tėvyne, savo
Tau jėgas!..
Nes tokios gražios šalelės
Nieks neras!

J. Mackevičius.

Į rarotas

Gieda rytas. Žaidžia snaigės,
Supas, skrenda, lyg plaštakės.
Ei atspėk, baltoji žeme,
Kam širdis džiaugsmus pasako?

Bėga kelias pro beržyną,
Skamba miškas apšarmotas.
Kas ten veja tylią naktį?
— Skuba žmonės į rarotas.

Juokias mėnuo, meldžias žvaigždės,
O altoriuj saulė žydi.
Džiaukis tu, gražus pasauli,
Niekas džiaugsmo nepavydi.

K. Pedarauskaitė.

Jonelio nuotykis

Vienas Jonelio batelis po stalu, kitas prie krosnies. Kelnaitės ant suolo, marškinėliai ant žemės. O čia naktis. Baisu, tamsu. Vieni kitų negali susirasti. O Jonukas miega, knarkia.

— Blogas mūsų šeimininkas, — pradeda kelnaitės. — Klausykite, marškinėliai, eikime ieškoti geresnio šeimininko.

— Ir aš eisu su jumis, — tarė suglamžytas, lovoje pamestas švarkelis.

— Ir aš! — atsiliepė kepuraitė.

— Ir aš, ir aš! — tarė bateliai.

Tuo tarpu pabudo Jonelis. Žiūri — baisumas! Kas čia darosi: drabužiai ir bateliai bėga.

— Kur jūs einate? — klausia jis.

— Blogai su mumis elgiesi, nenorime tau tarnauti, išeiname!

Nusigando Jonelis, iššoko iš lovos ir pasileido vytis.

Pribėgo upę. O čia kelnaitės upėn šlukšt, batai — plumpt, kepuraitė — čiū!..

O Jonelis paskui kaip šoko į šaltą vandenį...

— Ai! — suriko išsigandęs.

— Kas tau, vaikeli? paklausė mamytė, pakilusi iš lovos.

— Aaa, tai tik sapnas.

Pašoko Jonelis, sutvarkė drabužėlius ir vėl atsigulė jau visai ramus.

Nuo to laiko Jonelis drabužėlius tvarko kas vakarą.

SUSITAIKĖ

Marytė įbėgo į grįčią labai pikta. Kodėl, tai dievai ją žino. Pripuolė prie lentynėlių...

— Kas prikrovė žaislų ant mano lentynėlės? — piktai paklausė Jonelį.

— Nekliūdyk, tai Kęstuko!

— Manai, aš jo bijosiu! Kad trenksiu, tai visi jo arkliukai išlakstys!

Ir mostelėjo ranka. Džinn! nukrito visi arkliukai ir kareivėliai ant žemės, dargi pati Marytė persigando. Atsigrįžo... Tarpdury stovėjo Kęstukas. Puolė Marytė virtuvėn, norėjo duris užtrenkti ir užsklęsti, bet nesuskubo. Kęstukas keliais trinktelėjo, ir durys atsidarė.

— Mama! — suriko Marytė.

— Kam sukūlei žaisliukus! — riktelėjo Kęstukas, kumštis aukštyn iškėlęs.

Marytė norėjo prieštarauti. Pakelė akis ir... persigando. Kęstukas ir jo kumštys atrodė labai baisiai. Ir iš tikrųjų, Kęstukas buvo daug už Marytę didesnis ir lengvai galėjo ją sumušti, juo labiau, kad mamytės namie nebuvo.

Maryte pakėlė rankeles, užsidengė galvą, susitraukė, susilenkė...

Kęstukas norėjo paleisti kumštis, bet pagailo sesutės: tokia maža, silpnutė, išsigandusi... „O dovanoti negali“, perbėgo per galvą mintis.

— Na, dovanoju, — ištarė, pagaliau, Kęstukas, — bet, jei daugiau taip padarysi, tai pamatysi! A tu!

Ir išėjo.

Marytė pažvelgė į kambarį pro duris. Kęstukas rinko žaisliukus ir ašaras šluostė. Marytei sarmata buvo: juk dabar Kęstukas galėjo visas jos lėlytes išdaužyti, bet jis to nepadarė. Savo žaisliukus Kęstutis sudėjo į dėžutę.

Visą savaitę Marytė nekalbėjo su Kęstuku, — sarmata jai buvo į akis jam pažiūrėti.

Sekmadienį vakare ateina Kęstukas prie žaisliukų — nė vieno nėra.

— Tai tu, Maryte! Palauk! — ir puolė prie jos lentynėlių, norėjo jos lėles išdaužyti. Žiūri — ant Marytės lentynėlės stovi puikiai sustatyti jo senieji žaisliukai ir dar visa eilė naujų, dar gražesnių, negu tie, kurie buvo sumušti. Kęstukas nustebo.

Tuo tarpu įėjo Marytė.

— Ar tu nepyksti ant manęs?

Bet Kęstukas nieko neatsakė ir išbėgo pro duris. Po valandėlės atsinešė savo vežimėlį, kurį tėvas jam buvo padaręs.

— Aš tau, Maryte, atiduosiu tą vežimėlį, juk tu neturi su kuo lėlių pavažinėti, aš sau kitą pasidarysiu.

Daugiau Kęstukas su Maryte nesipyko. Dabar kartu žaidžia ir žaisliukų viens kitam nebemėto.

Dagilis.

Tvirtovė paimta!

Vytukas ir Aldutė labai sutinka. Juodu niekuomet nesibara. Vytukas dargi retai kuomet širsta.

Vytuko ir Aldutės tėvelis yra stalius. Tėvelis padarė jiems iš medžio daug dailių plytelių ir lentelių.

Kartą Vytukas su Aldute statė tvirtovę.

— Pastatykime tvirtą, kad priešas nesugriautų, — ragina Aldutė.

Jau baigė statyti... tik iš kur buvęs Rainiukas išlindo iš po suolo. Šast! šast! kad ėmė po pirkią bėgioti.

— A skač! a skač! — šaukia Aldutė, o Rainiukas tik šast ant tvirtovės.

Brrr, pasipylė tvirtovė, kai nuo bombų — į visas puses.

— Ai! — suriko Aldutė. — A skač tu!..

O Vytukas juokiasi.

— Tvirtovė paimta! Tvirtovė paimta! Bravo Rainiukas!

O Rainiukas persigando, paėmęs tvirtovę. Užšoko ant krosnies ir pasislėpė.

Barė ponas katinėlį,
Kam sukūlė ąsotėlį.
— Katinėli, nu-nu-nu!
Tave lupti ketinu.

Atsiuntė **Dagilis.**

Prikelk, motule

— Nors merksis akys,
šalta šalnelė —
prikelk, motule,
anksti rytelį.

— Mano mažyti,
mano pupele,
ką tu darysi
anksti rytelį?

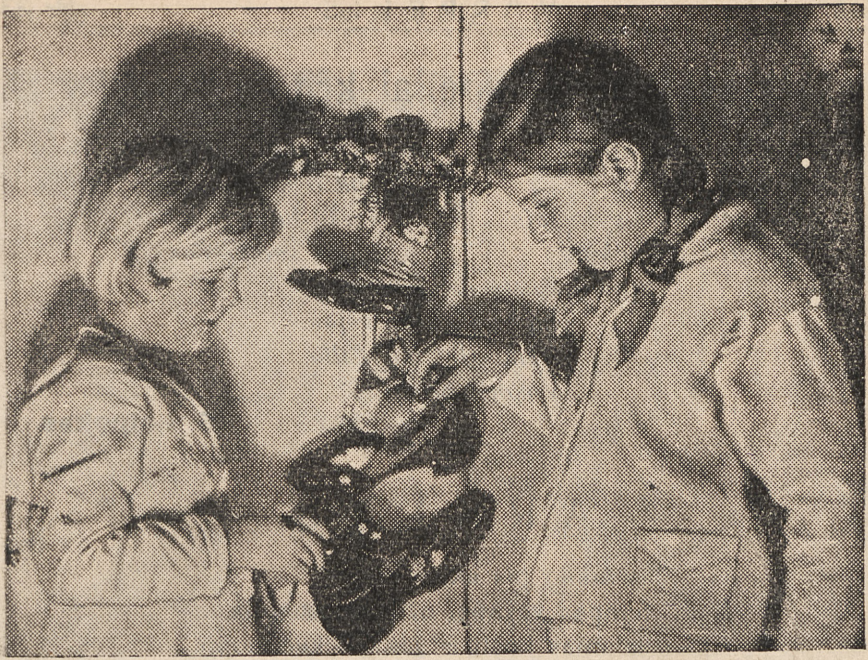
— Prausiu burnelę,
melsiu Dievulį
tau sveikatėlės,
broliui, tėvuliui.

O po maldelės
ir pusrytėlių
imsiu skaityti
visiems „Varpelį“.

Taip jį pamėgau,
taip pamylėjau,
kad be jo būti
aš negaliu jau.

Jis mano draugas,
mano vadovas:
jame sukrauta
manieji norai.

Laukutis.

Kalėdų šventėms gavome batelius.

Vincuko antelė

Gavo Vincukas iš tetos vardinėm margą antelę su raudonais rateliais. Išėjo abu pasivaikščioti į sodą. O sode daugybė lapų. Važiuoja antelė per lapus paskui Vincuką.

— Kva-kva! Dabok mane, dar paklysiu tarp tų kalnų!

Atvažiavo prie prūdo.

— Ai, ai, kokia jūra! — kvaksi nusigandusi antelė.

Prūde plaukioja antys.

— Kva-kva! Sesutės, paimkite ir mane su savim! - prašo Vincuko antelė.

Užpyko antys, pasipurtė ir sako:

— Matai kokia! rateliais važiuoja ir mus sesutėmis vadina. Matėte tokį akiplėšą, kva-kva.

— Vinceli, važiuokime, nes su jomis negalima susikalbėti.

Nuvažiavo į pievą. Užtiko balelę kelyje.

— Kva-kva! Puikus prūdas. Aš, Vinceli, noriu paplaukioti, —prašo nudžiugusi antelė.

Ir nuplaukė, visai kaip tikra antelė, tik rateliai truputį buvo matyti.

Vincukas labai džiaugėsi.

Kai lapeliai krito

Kai lapeliai krito
Geltoni po kojų,
Su žiedais nuvytusiais
Vasaros raudojau.

Aš bridau per sodą,
Aukso lapais klotą,
Verkė liepos juodos,
Obels samanotos.

Purtė seną klevą
Šaltas piktas vėjas,
Džiaugėsi jau žalią
Vasarą praėjus.

G. Kalpokas

ARKLYS

Ką mano tas aklas arklys,
Kurs, tempęs vežimą, uždusęs sustoja,
Aptvorkdamas kosti ir sunkiai kvėpuoja?
Jo šonai — vien kaulai, oda apdraskyta,
Suraižyta smūgių, žaizdom nusagstyta.
Ką mano tas senas arklys?

Pavalkuos mediniuos kas dieną apkaltas,
Ar sniegas, ar pūgos, ar karšta, ar šalta,
Darbuojas kantriausiai, niekad nerūgoja,
Nors žmonės ne kartą botagais jį tvoja,
Kuomet atsidusti nuvargęs sustoja,
Ką mano tas vargšas arklys?

Sunki jo dalužė, baisi tai vergovė.
Jo liūdesio galo nematos lig šioliai,
Ir štai, po taip kieto gyvenimo šito,
Ateis jo arklidėn mirtis neprašyta,
Ir perblokš arklyną, ir odą nulups jam,
O išmestas kūnas gulės, kol supus sau, —
Ką mano apleistas arklys?

Viltis vienatinė — gal Dievas aukščiausias,
Kurs Tėvu vadinas daiktų visokiausių,
Priims jį pas save į laimės pievelę,
Paskleis jam žalių ir sultingų žolelių,
Jam, — tarnui žvėrelių valdovo „protingo“,
Beširdžio žmogaus — neteisingo —
Taip mirdamas mano arklys.

Jeva Šelburg, vertė **Dilgė**

Kinų vaikai mokosi skaityti, rašyti

Kur makaronai auga

— Mamyte, iš kur imasi duona?—klausia mažiukas Vytukas.

— Auga, vaikeli, vasarą rugiai, kviečiai ir miežiai laukuose. Grūdai prinoksta, žmonės grūdus iškula, nuveža malūnan, sumala, o iš miltų darome košę, ragaišį, duonutę...

— O aš, mamyte, žinau vieną daiktą, kuris auga, o paskiau yra labai gardus.

— O kas?

— Ogi obuoliai—jie auga ir noksta mūsų obelėlėj.

— Tiesa, tiesa.

— Bet, mamyte...

— Ko tau, vaikeli? Ką taip mąstai?

Mat, aš, mamyte, nežinau, kur makaronai auga, ar medyje ar laukuose?..

Atsiuntė **Kietis.**

Onutės įspūdžiai

Jau žiema. Dienos rados trumpos, šaltos.

Kartą tėvelis pasiėmė su savim turgun Onutę: mat, reikėjo jai batelius pirkti. Tėvelis pardavinėjo javus, derėjosi su pirkėjais, o Onutė, neatsitraukdama nuo vežimo, dairėsi aplinkui. Stebėjo, kas ką parduoda, kas kur eina, važiuoja. Galop tėvelis pasakė jai:

— Na, dabar mudu eisime krautuvėn.

Onutė nudžiugo. Eidama gatve, nenuleido galvelės, stebėjo kiekvieną krautuvės langą, praeivius. Prie vienos krautuvės tėvelis sustojo.

— Čia mudu užeisime.

Onutė norėjo dar pažiūrėti, kas lange išstatyta, bet tėvelis timptelėjo ją už rankovės vidun. Viduje šilta, šviesu. Lentynos apkrautos įvairaus didumo dėžėmis. Tėvelis pasisveikinęs paprašė batelių.

Pardavėja atnešė kelias dėžes batų ir paprašė rinktis. Onutė apsiaudavo vienais, kitais batais. Vieni buvo per maži, kiti didesni. Tėvelis liepė rinktis dar didesnius.

— Onutė,—sakė jis—auga, bus didesnė, tad ir jos koja padidės.

Tuo tarpu krautuvės durys prasivėrė ir vidun su šalto oro srove įėjo apiplyšęs, pasenęs žmogus su mažu berniuku. Prisiartinęs prie pardavėjos, paprašė užkimusiu balsu vaikui veltinių. Pardavėja kiek laiko nejudėjo, lyg galvodavo, ar šis žmogus turės pinigų užmokėti. Šis, atspėdamas jos mintį, tarė:—Nebijok tamsta, užmokėsiu.

Onutė atidžiai sekė šį žmogų, visai pamiršusi tėvelį, batelius. Pardavėja atnešė veltinėlius. Berniukas atsisėdęs liesomis ir nuo šalčio pamėlynavusiomis rankelėmis avėsi jais.

— Geri bus,—pasigirdo silpni berniuko žodžiai.

Tėvas dar pats įsitikino, pamygdamas pirštus. Pardavėja pasakė:

— Tamsta užmokėsi du auksinus ir aštuoniasdešimt skatikų.

Žmogus, įkišęs ranką kešenėn, lyg skaitė pinigus; vėliau nedrąsiai paklausė:

— Ar negalima pigiau?

— Ne,—atsakė pardavėja ir jau norėjo padėti veltinėlius atgal. Berniuko tėvas vėl pradėjo ieškoti kešenėje pinigų. Onutė mintyje pradėjo melstis, kad jis greičiau rastų. Krautuvėje tuo metu buvo švariai apsirengęs vyras. Jis priėjo prie pardavėjos ir paprašė parodyti veltinėlius. Paėmęs juos į rankas, jis atsegė kortelę ir sako pardavėjai:

— Tamsta pasirikai. Juk čia aiškiai parašyta auksinas aštuoniasdešimt skatikų. Apiplyšęs žmogelis žiūri tai į vieną, tai į kitą. Pardavėja tyli, nuleidusi galvą, o vyras toliau sako:

— Atsiprašau, kad įsikišau, bet jutau, kad čia būta nesusipratimo.

Berniuko tėvas užmokėjo pinigus. Vaikas apsiavė veltinėliais ir atsisveikinę išėjo.

Vyriškis, jiems išėjus, išsiėmė piniginę ir padavė pardavėjai auksiną. Onutė išlydėjo juos akimis. Matė ji pro langą, kaip vaikelis apžiūrinėjo sustojęs savo kojas ir, pakėlęs galvelę į tėvą, dėkingai nusišypsojo. Tėvas paėmė jį už rankelės ir abu nuėjo toliau.

Ir Onutė su tėveliu išėjo iš krautuvės. Ji prisiglaudė prie savo tėvelio ir tyliai pasakė: „kaip geras šis vyras!“.

Miglė.

KALĖDŲ EGLUTĖ

Vaikeliai, kur jūs būsite Kalėdose ir kokia bus jūsų eglutė? Kai kuriems teks matyti eglutę mokykloje, bet daugeliui jūsų neteks ten jos pamatyti. Nenusiminkite. Pasistenkite patys įsitaisyti eglutes savo namuose. Žinoma, jos bus gal ne tokios prašmatnios, bet žinosite, kad jos jūsų. Jūs tik pradėkite rūpintis eglute, tuomet padės jums ją įsitaisyti tėveliai, motutės, broliukai ir sesutės. Jeigu jūs neįstengsite padaryti to pavieni, tai susidėkite keliese, apsirinkite erdvesnę pirkią ir joje įsitaisykite. Būtų dar geriau, kad jūs visi, visi, vieno sodžiaus ar net apylinkės vaikai, įsitaisytųte vieną bendrą eglutę: mat, gaila ir jų per daug išskinti, teauga, bus kitoms Kalėdoms.

Išsikirskite eglutę gražią, neperdidelę, gražiai apsišakojusią. Įstatykite ją į kaladaitę arba kryžmai sukaltas lentas ir pastatykite gerai matomoje vietoje. Jeigu pastatysite kampe, puoškite tik vieną jos šoną. Puošti pradėkite nuo viršūnės. Viršuje prisekite žvaigždę; ją galima pasidaryti iš geltono blizgančio popieriaus. Ant šakučių pakabinkite po keletą kankorėžių, žvakučių, angelėlių, obuolių, saldainių ir kitokių dalykėlių. Apibarstykite eglutę blizgučiais, prikarpę iš popieriaus, ir trupinėliais vatos; bus, kaip apsnigta ir šarmota. Aptieskite rėtežiais, kurių galite pasidaryti iš įvairaus popieriaus ir šiaudų. Nuo viršūnės į apačią paleiskite kasas; jas pasidarykite taip pat iš popieriaus: sulankykite kelis kartus popierių ir įkarpykite iš abiejų pusių, tik neperpiaukite, ištiesus bus gražios kasos. Derinkite taip: žvaigždę geltoną, pirmą retežį žalią, o antrą raudoną. Žvakutes prisekite prie eglutės liemenio, kad jų šviesa peršviestų visą papuošimą. Apačioje pastatykite geradarį šv. Mikalojų arba Prakartėlę. Ir tai galima patiems pasidaryti.

Šv. Mikalojaus galvą su veidu iškepkite iš duonos tešlos, duokite plaukus, ūsus, barzdą, antakius iš baltų vilnų, akis iš juodų sagučių, kepurę iš kailio viršun vilnomis, liemenį iš medžio, kelnes iš beržo žievės, apaukite vyžomis, duokite į ranką lazdą ir ant pečių kempinę—dovanų vaikams.

Tik padarykite, o jūsų šv. Mikalojus bus gražus, kaip ir visa eglutė. O kaip džiaugsitės, kad tai viskas jūsų pačių padaryta!

Laikas jau pradėti, nes netoli ir Kalėdos, o tiek darbo nepadirbsite per dieną.

Briedis.

Skambėkite, kanklės

Skambėkite, kanklės, per amžius,
Viliokite širdį kiekvieną.
Lai jūsų garsai aidi, plaukia,
Kutena džiaugsmu mano sielą.

Man primenat žilą senovę,
Krivaitį, ugnies vaidilutę,
Šventuosius miškus, ąžuolynus,
Gimtinę, ratelį motutės.

J. Venclūtė.

2)

LIETUTIS

(Pasaka)

Ponas pažiūrėjo šnairomis į ateivį, išmatavo akimis neregėtą jo aukštumą ir storumą...

— Puikus bus bernas, — pamanė ponas.

— O kiek tu metams nori?

— Nieko, šviesiausis pone.

— Kaip tai nieko? Ko čia juokauji. Pas mane juokų nėra, nes tuoj liepsiu tau 50 bizūnų įpilti. Supranti?

— Suprantu, šviesiausis pone. Bet tai mano rimtas žodis: jokios algos nenoriu, tik prašau, šviesiausis pone, metams pasibaigus leisti man tris kartus suduoti mano lazda į šviesiausiojo pono rūmus ir vieną kartą koja spirti tą pono dvaro žmogų, kuris pasirodys didžiausias nevydonas esąs.

— Hm... sumurmėjo ponas, išgirdęs tokius juokingus reikalavimus.

— Nu gerai,—sutiko jis.—Gali pas mane pasilikti. O kas dėl tavo kvailų reikalavimų, tai gali nors šimtą kartų savo lazda mūrus daužyti ir visus nevydonus kasdien spardyti.

Ir Lietutis pastojo pas poną tarnauti.

IV.

Prasidėjo darbai negirdėti, neregėti. Ima arti — visi nuo dyvų nesiliauna: viena jaučių pora pavargsta, kitą kinko, nepajėgia jaučiai traukti plūgo, tai pats traukia. Ima akėti, dvariškiai ir užvaizda akis išplėtę žiūri: Jaučiai vienas, o Lietutis dvejas akėčias paskui save tempia. Įdirbo, įtręšė pono žemę, kai niekuomet. Dera dešimteriopai daugiau, negu pirma.

Kartą žiemą užvaizda siunčia bernus miškan malkų. Bernai, anksti sukėlę, žadina Lietutį:

— Kelk, jau laikas važiuoti.

Bet Lietutis buvo pavargęs ir nenorėjo tuoj keltis.

— Važiuokit,—sako,—aš ir taip greičiau už jus namo sugrįšiu.

— Kelk,—sako atėjęs užvaizda.

— Važiuokit, — sako, — aš vis tiek greičiau už juos namo su malkomis grįšiu.

Pranešė užvaizda ponui, kad naujasis bernas yra nepaklusnus.

Užpyko ponas, atbėgo ir ėmė bizūnu tvoti berną. Bet bernas iš nuovargio taip kietai miegojo, kad nejuto. Įtužęs ponas ėmė jį mušti per galvą, per veidą ir išmušė bernui vieną akį. Bernas pabudęs norėjo trenkti užpuoliką, bet, pastebėjęs poną, susilaikė, nes buvo ponui prisiekęs visus metus būti paklusnus.

Nieko nesakęs, šoko iš lovos, užsirišo akį ir išvažiavo. Netoli miško, kur siauresnis kelias buvo, užvertė didžiausį akmenį ir nuvažiavo malkų. Bevažiuodamas susitiko bernus begrįžtant, bet nieko jiems nesakė. Nuvykęs į mišką išrovė keletą ąžuolų, įsimetė į šlajas į grįžta. Žiūri — bernai stovi kelyje ir rita nuo kelio akmenį, bet akmuo nė iš vietos. O užvaizda tik keikia, tik pyksta ant bernų.

Lietutis priėjo, pakėlė akmenį, kaip plunksną, pravežė vežimą, metė akmenį vėl ant kelio, ir nuvažiavo, pasakęs:

— Aš sakiau, kad ankščiau grįšiu namo.

Žiūri ponas per langą ir stebisi.

— Žiūrėk, Raganėl (tai vadinasi pono žmona), paskiau už bernus miškan išvažiavo, o pirmas parvažiavo. Duosiu tiems tingi-

niams, tai atsimins, kuomet gimę. Žiūrėk. Raganiut! — stebisi ponas, — taigi jis ąžuolus su šaknimis parvežė!..

Kartą išsirengė ponas medžioti. Pasiemė su savim daug bernų ir Lietutį. Nuvyko į pačią girios gilumą. Daug primedžiojo žvėrių, bet daugiausia jų primušė Lietutis. Stebėjosi ponas ir visi.

Staiga bemedžiojant užpuolė poną didžiulis lokys. Vienas bernas puolė ginti, bet lokys jį tuoj po savim pametė. Ponas, tuo pasinaudojęs, pabėgo. Lokys, pasimetęs berną, norėjo perkandęs jam kraują išgerti, bet tuokart pamatė Lietutis, pripuolęs viena ranka užsmaugė lokį ir išgelbėjo nelaimingąjį. Bernas buvo vos gyvas, visas kraujais apsipylęs. Nors jis ir išgijo, bet sveikatos nebeturėjo ir dirbti nebegalėjo. Tačiau ponas jo ne tik neglobojo, bet dažnai jį liepdavo plakti, kad nepadarydavo užduoto darbo. Pagaliau, vieno pokylio metu liepė tam bernapalaikiui įlipti į medį ir užkukuoti. Kai bernas įsilipęs užkukavo, ponas, pasiėmęs šautuvą, nušovė ir iš to turėjo daug saldaus juoko, kad tokia didelė gegužė pasisekė jam nudėti.

Tokie ir panašūs pono žiaurumai tekdavo Lietučiui beveik kas dieną pono dvare matyti. Matė tai visa ir, dantis suspaudęs, kentė, laukė savo laiko.

V.

Pagaliau, atėjo metų galas. Nuėjo Lietutis pas poną ir sako:

— Pasibaigė tarnavimo metai, atėjau atsiimti užmokesčio, kaip buvo susiderėta.

Ponas nudžiugo.

— Gerai, gerai. Pasirink kurį nori mano nevydoną ir, ką nori, daryk su juo.

— Mat, šviesiasis pone, didesnio nevydono tame dvare neradau, kaip tamstą, šviesiausias pone. Taigi ir atėjau pas poną koja paspirti.

(B. d.).

RAIDĖS

Nežinau, kaip atsitiko,
A su *i* labai supyko —

Skyrium *a*, skyrium *i*,
Raidės nieko sau abi,
Kai sustoja šalimai,
Tuoj ir šaukia — *ai*, *ai*, *ai!*

Nežinau, kas kaltas buvo,
A ir *u* draugystė griuvo —

A nuo *u* kol toli,
Raidės nieko sau abi,
Kai sustoja tik arčiau,
Tuoj ir loja — *au*, *au*, *au!*

Ką vargšelis aš darysiu,
Kaip diktantą parašysiu —

A be *i*, *a* be *u*
Padarys man daug klaidų.
Laibas Lauras reiks rašyt,
Labas Laras reiks skaityt.

Tarė *u* ir tarė *i*:
Ir viena galiu aš būti.

Tarė *u* ir tarė *i*:
Būsim mes kartu abi,
Bet ką veiksi tu paskui,
Kai išeis tau — *ui*, *ui*, *ui?*

Vytė Nemunėlis

RAROTOS

Po mūsų kojų dunda sušalusi žemė. Einame skubiai. Visi užsikvėpavę. Vos kvapą įstengdami atgauti. Pirmosna rarotosna šiemet einam, nesinori pavėluoti. Ankstaus ryto vėjas lekioja apie veidus, rauna nuo mūsų drabužius. Kartais stumia atgal, kartais šonan, ar vėl, kai paims į priekį nešti, tai neša ir neša. Tada net bėgti reikia. Ryto prieblandoj už kelių žingsnių nematom jau. Einam kojom čiupdami kelią. Kartais reikia panerti, o kai kada net nuo pakriaušės nusiritenti. Nors kelias žinomas, bet kas jį visą tamsiai atsimins. Iš vieno kalnelio kylame į kitą, iš vieno miškelio klumpsime kitan. Pagaliau, išėjome didesnin kelian. Pakelėję, visai ties mūsų kojomis pliumpsi ežero bangos, plaudamos mieguos paskendusią velėną. Drėgnas oras net drebulia mus nukrečia. Bet paežere ilgai netenka eiti. Įkopiame kalnutin — ir miškas. Pušų viršūnės šniokščia, lyg sekdamos baisią pasaką. Kartais subraška šakos, kartais skersai kelią nututurkčiuoja pakilęs iš miego pilkasai ilgaausis. Jau balti kapinių kryžiai. Lyg naktiniai sargai šaly kelio sustoję, kurie saugoja tą keistą kapinių tylą. Mes praeiname pro juos be kepurių, kalbėdami „Viešpaties Angelas" ir „Amžinąjį atilsį". Bažnyčia jau visai netoli, prie šventoriaus iš šakose pakabintų maišų grumkši arkliai dobilus ir šieną. Važiuotų nedaug. Suskubome laiku. Keliais dar girdime įvairiose pusėse niuoksi ir tarškia. Žmonės renkasi kai musės. Garsiau sukalbėti lyg bijodami. Iš bažnyčios pro langus skverbiasi oran geltonos šviesos. Varpnyčioje jau sugaudžia varpai. Dar pusė valandos laiko iki rarotoms prasidėsiant. Bet seniai ir vaikai jau kemšasi bažnyčion. Šventoriuje ar už šventoriaus būreliais stovinėja tik jaunimas. Rytuose rausta dangaus kraštas. Padebesėmis bėga raudonos spindulių brūžės, vis aukščiau ir aukščiau dangaus skliautu kopdamos. Žvaigždės, kurios tik iš namų išėjus buvo dar tai šen tai ten lyg pro miglą matomos, seniai išnyko. Kurį laiką pastovėję, ėjome bažnyčion ir mes drauge su kitais.

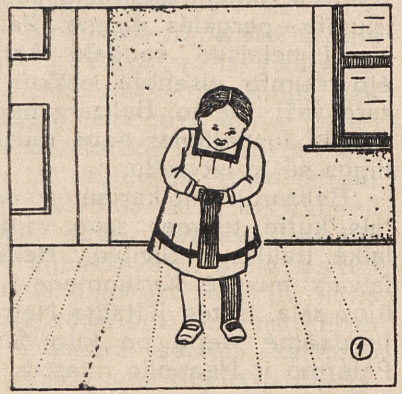
Ilgai laukti neteko. Tuoj sušvito visas didysai altorius. Žvakės smailais liepsnų liežuviais stiepėsi į viršų, lyg lubas pasiekti norėdamos. Virš durų į zakristiją suskambėjo varpelis. Visa bažnyčia suklaupė, kaip vienas vyras. Vargonai pradėjo urgsti lyg kur tolumoj perkūnas, bet po kelių akimirkų jau kopinėjo jais ploni ploni balseliai. Kunigas giedojo. Dažnas vis atkreipdavo galvą į vargonų pusę, nes iš ten viso atsakymai į kunigo giedojimus iš daugelio burnų plaukė.

Kai po visų maldų ir pamokslo išėjome iš bažnyčios, buvo trupučiuką balta žemė ir tvoros. Mažytės snaigelės krito lengvai lengvai lyg pūkeliai. Saulė, lyg aštriu peiliu, raikė rausvus debesėlius. Ji buvo geltonai rausva, šilimos maža siuntė, bet buvo maloni maloni. Kiekvienas į ją galėjome laisvai pažiūrėti.

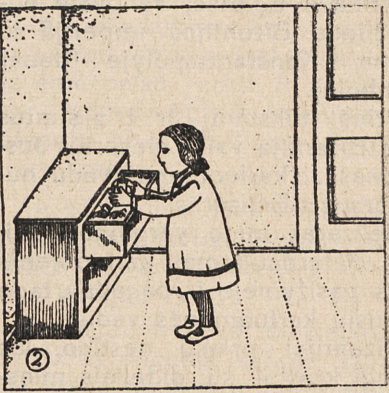
Daugelis dar nuėjo klebonijon pasiimti laikraščių, bet visi kiti išsiskirstė keliais ir takeliais, pasipildami po plačius laukus. Margaskarės moterys ir pilkasermėgiai vyrai, pėsti ir važiuoti skubėjo namuosna.

Ir mes, vėl savan būrelin susimetę, klumpsėjome, mindami gruodo sukaustytą žemę. *r.*

NEAPDAIRI ADYTOJA

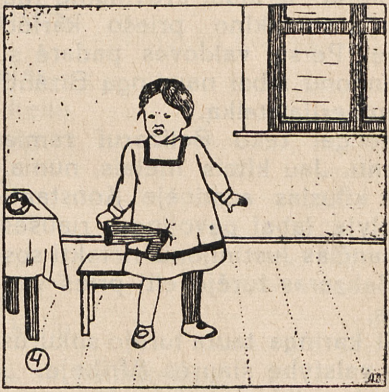
Tai prakiūro kojinytė,
Lyg Margiuks prakrimstų ją;
Kaip ją reiks nūn suadyti! —
Taip sau skundės Kotryna.

Po trumputės valandėlės
Vis dėlto mergelė mūs
Ieško siūlų, adatėlės,
Nes žūt-būt, kas bus nebus —

Ryžos kojinę taisyti.
Na, ir matote, vaikai,
Kaip sulinkusi Katrytė
Jau darbuojasi rimtai.

Bet, o varge! Mūs mergelė
Adė taip neapdairiai,
Kad... kojinę prie suknelės
Savo priadė stipriai.

Belizaras ir jo duktė

Ten, kur dabar yra Turkija, Bulgarija, Graikija, Sirija, Irakas, Palestina ir Egiptas, senovėje buvo galinga Bizantijos imperija su sostine Konstantinpolyje (dabar Istambule).

Prieš tūkstantį ir tris šimtus metų Bizantiją valdė ciesorius Justinijonas. Jo kariuomenės vadu buvo narsusis Belizaras.

Belizaras augo vargingoje šeimoje. Betarnaudamas kariuomenėje, jis pasižymėjo ir, pagaliau, tapo vyriausiu kariuomenės vadu.

Bizantijai priešų nestigo. Jos turtingi kraštai su dideliais miestais viliojo ne vieną kaimyną karalių pabandyti šis tas iš jos pagrobti.

Rytuose persų šachas nusiuntė 40 tūkstančių kariuomenės Bizantijos kraštų plėšti. Justinijonas galėjo tik 20 tūkstančių išstatyti. Tos kariuomenės vadu buvo Belizaras. Dideliame ir labai kruviname mūšyje jis sunaikino priešo kariuomenę. Persų valdovas padarė su Justinijonu labai naudingą Bizantijos imperijai taiką.

Neilgai teko Belizarui ramiai gyventi. Jau kitais metais, numalšinęs kilusias sostinėje Konstantinopolyje labai pavojingas riaušes, gresiančias Justinijonui netekti sosto, Belizaras turėjo eiti prieš vandalus.

Ši karinga tauta turėjo sukurusi savo valstybę šiaurės Afrikoje. Ji ne kartą naikino pietinius Bizantijos kraštus. Justinijonas išsiuntė Belizarą su kariuomene prieš vandalus. Negausi buvo Belizaro kariuomenė, vos 15 tūkstančių žmonių ir kelios dešimtys karo laivų. Tačiau ir tiek pakako Belizarui jis sumušė vandalus, paėmė jų sostinę Kartaginos miestą, sugavo į nelaisvę patį karalių ir atvežė į Konstantinopolį Justinijonui parodyti. Nudžiugęs Justinijonas leido Belizarui, senovės romėnų papročiu, padaryti triumfą—pergalės eiseną. Paimtasis į nelaisvę vandalų karalius ėjo triumfo eisenoje paskui Belizaro važį. Be to, Belizarą pagerbdamas, Justinijonas liepė mušti pinigus su jo atvazdu.

Belizarui teko kariauti su ostgotais, kurie tuomet savo valdžioje laikė Italiją ir Siciliją. Belizaras laivais nuvežė kariuomenę į Sicilijos salą, iš ten į Italiją. Netrukus jis paėmė vieną po kito Sirako, Palermo ir Neapolio miestus. Ostgotų karalija buvo Belizaro nukariauta ir prie Bizantijos prijungta. Jis kariavo ir su bulgarais. Tame kare jam pavyko priešas nugalėti ir padaryti su jais naudingą savo tėvynei taiką.

Visuose savo dideliuose karo žygiuose Belizaras pasirodė esąs ištikimas imperatoriaus tarnas. Bet jo žygiai ir valdovo didelis juo pasitikėjimas bei rodoma jam valstybėje pagarba pagimdė niekšų ir nedėkingų dvariškių sielose pavydo jausmą. Dvariškiai pradėjo Belizarą įvairiais būdais Justinijonui skųsti, visaip jį juodinti ir šmeižti. Pradžioje imperatorius nesidavė įtikinamas. Tačiau nuolat kartojami šmeižtai pasiekė tikslą. Justinjioną labiausiai baugino tai, kad kariuomenė buvo atsidavusi Belizarui. Jei Belizaras būtų panorėjęs, jis būtų galėjęs nuversti imperatorių nuo sosto ir pats tą vietą užimti. Tačiau kilnusis vadas nė nepagalvojo apie tai. Pagaliau, Justinijonas, bijodamas, kad Belzaras galįs, iš tikrųjų, padaryti perversmą, liepė savo ištikimiesiems slapta suimti Belizarą ir uždaryti jį kalėjiman. Maža to. Norėdamas ateityje išvengti Belizaro keršto, Justinijonas

liepė karšta geležimi išdeginti didvyrio akis. Žiaurūs ir beširdžiai budeliai išpildė tą įsakymą.

Ir taip, vienas didžiausių Bizantijos karvedžių paliko aklas. Piktiems dvariškiams vis dar buvo maža. Jie įtikino imperatorių, kad šis išvytų Belizarą iš valstybės. Buvo paskelbtas pranešimas, kad reikalingas žmogus, kuris akląjį karo vadą išvestų iš Konstantinopolio ir iš imperijos. Buvo tai pavojingas darbas, nes kerštingieji dvariškiai būtų persekioję drąsuolį. Tik po ilgesnio laiko atėjo pas kalėjimo viršininką jaunuolis, kuris pasisakė norįs būti Belizaro kelvedžiu. Atsidarė sunkūs kalėjimo vartai ir pro juos iškeliavo Belizaras su savo kelvedžiu.

Patį Belizarą nestebino nežmoniškas valdovo nedėkingumas. Jis gerai pažinojo piktų ir žemų žmonių sielas. Tad vyriškai iškentė jis, kada karšta geležis palietė jo akis ir paliko jį beregiu. Labiausiai atjautė Belizaras tai, kad jam reikėjo skirtis su šeima, su mylimąja dukrele Irena.

Išėjęs iš kalėjimo, jis tuojau paprašė kelvedžio nuvesti jį pas dukterį. Užgirdęs tokį įsakymą, kelvedis ėmė balsu verkti ir puolė Belizarą glamonėti ir bučiuoti. Tas kelvedis buvo Belizaro mylimoji dukra Irena.

Ji, sužinojusi apie skelbimą, nepaisydama pavojų, tuojau atvyko gelbėti tėvą iš drėgno ir sunkaus kalėjimo.

Irena buvo savo didžiajam tėvui tikras angelas sargas. Turėdamas tokią dukterį ir patirdamas iš jos daug meilės, Belizaras, kurį taip nuskriaudė žmonės, nesijautė toks vargšas ir nelaimingas. Pirmykštę pagarbą ir turtus jam atstojo jo dukters pasišventimas ir meilė.

V. Š.

Be saulutės

Debesėliai, neslėpkit saulutės,
Skriskit, skriskit padangių keliu,
Be saulutės lapeliai nukrito,
Be saulutės nėra čia gėlių.

Nebečiulba pilki vyturėliai,
Nebėra žolynėlių žalių,
Debesėliai, neslėpkit saulutės,
Skriskit, skriskit padangių keliu.

— Ar į pietus mums skrist su paukšteliais,
Ar į šiaurę su vėtrom šaltom?
Čia vis tiek atkeliavus žiemužė
Apdengs žemę sniegulėm baltom,

Tuoj žydės jūsų girios ir sodai
Sidabrinėm žvaigždutėm šaltom,
Ar į pietus mes skrisim su paukščiais,
Ar į šiaurę su vėtrom baisiom...

Vytė Nemunėlis

Gera buvo vasarą

TRUPINĖLIAI

Erelių plėšrumas

Ereliai — plėšrūs paukščiai. Jie kai kada puola ir žmones. Štai kas atsitiko pereitais metais Danijoje, Beinfiorde.

Septynerių metų berniukas vienas žaidė smilčių krūvoje, kuri buvo už 200 metrų nuo namų. Staiga berniuko tėvai išgirdo jį šaukiant ir pamatė šiurpų vaizdą: didžiulis erelis, įsikabinęs savo stipriais nagais į vaiką, skrido į viršų. Vaikas ėmė spardytis, rankomis mušti grobuonį. Jam pavyko išsivaduoti iš paukščio nagų ir nubėgti namų link per 50 žingsnių. Įnirtęs erelis nenorėjo atsisakyti grobio, kurį jau kartą buvo nutvėręs. Jis vėl puolė vaiką ir smarkiai įkirto jam snapu į petį. Vaikas parvirto. Erelis, griebęs jį už kelnaičių, vėl pakilo su juo. Tėvai šaukė, bėgo paskui, bet padėti negalėjo. Laimė, kad kelnaičių medžiaga buvo nestipri, neišlaikė vaiko sunkumo. Vaikas iš 20 metrų aukščio nukrito žemėn, pataikęs į smilčių krūvą. Jis tik susitrenkė, susižeidė, bet išliko gyvas.

Erelis ilgą laiką dar sukinėjosi toje vietoje, palydėjo vaiko atbėgusius gelbėti tėvus iki namų, bet užpulti neišdrįso.

ŽAIDIMAI

Dažai pardavinėti

Abiejuose aikštelės ar kambario galuose pažymimi namai. Viename gale yra pirkėjo, kitame pardavėjo namai. Pardavėją ir pirkėją išsirenka patys žaidėjai. Kiti žaidėjai— dažai. Vardus paskirsto pardavėjas. Pardavėjas ir dažai suseda savo namuose, o pirkėjas ateina iš kito galo ir prašo parduoti dažų. Pardavėjas klausia: „Kokių nori dažų?“ Pirkėjas atsako: „Raudonų“. Tada berniukas, kuris turi raudonų dažų vardą, keliasi ir bėga, o pirkėjas jį gaudo. Jei sugauna, nusiveda į savo namus; jei ne, pabėgėlis užima pardavėjo vietą, o tas sėda į jo. Žaidžiama ligi pagauna ir patį pardavėją.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ.

Svyruonėlis. „Senelės pasakojimai“ tiks, įdėsime. Eilutės dar ne visai geros.

Kazl. iš Dargužių. Atsiųstą pasakojimą pamėginsime įdėti.

Vytautas R. Viskas gražiai surašyta. Ką galėsime — įdėsime.

Redaktor i wydawca **Liudwik Cycenas.** Druk. „RUCH“. Wilno
Leidėjas ir redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH“ spaustuvė